

*A föld körüli száguldozás, egyik nap egyik, másik nap másik országba érkezés,
egy fiatalos, vadonat új életforma kipróbálásáról szól a könyv.*

Team of the zoltandemmeworks.net

*Citromszagú a legolcsóbb borotvahab az amerikai szupermarketekben...
Citromszagú a legolcsóbb farmermosó zselé az amerikai szupermarketekben...
Citromszagú levegőt fúj a légkondicionáló számos amerikai repülőgépen...*

CITROMSZAGÚ CIKÁZÁS A FÖLDGÖMB KÖRÜL

1.

Káptalanfüred és a Balaton partja teljesen kihalt, sűrű, nagy, csillagszerűen szétágazó pelyhekben zuhog rá a hó az afrikai napsütéstől vörösré égett nyakamra, vállamra. Ez már ízlik...

2.

New Jersey, Passaic, az Ackermann kocsmá képe bomlik ki, feketésbíbor februári hajnalokon itt üldögéltünk, innen szedték össze az építési vállalkozók a segédmunkásokat. Tegnap hányásbűzben, megüledett nikotinszagban, megbontott gin, scotch, rum, sör gőzében zajlott az embervásár. Gabi fürgesége, ereje, a magasállványokon való ügyessége gyorsan elkelt, engem csak a reszlivel vittek el. Galamblelkű, lerokkant emberekkel geccsoltunk együtt, egész nap ittak mint a giliszta, az inszaggató, gerincroncsoló munkát mellékesen végezték, sötétedéskor visszatámolyogtak a pub-ok pultjaihoz. Borotvaéleken táncolni jobb volt ennél, házaknál kopogva dadogós banánangolsággal bevállalni tetőfedést, ablakcserélést, jeges éjszakákon át szakértelem és szerszám nélkül erőlködni velük, várva, mikor zavarnak el a gyanakvó amerikaiak. Csillagokat leszenvedve az üvegcsukros egekről valahogy megoldani a munkát, ráeszmélni mit és miképpen csináljunk, aztán elfelejteni az egészet. Roncsautókban pompáztunk nemsokára, a Cheverolett Malibu hűtővizét félóránként töltöttük, a Ford Torino, a Buick Regal feketéssárga fékolaját harmadnaponként légtelenítettük majd szétszörtük őket ismerősöknél, autótetemőkben és szaglászunk újabbak után. Dollárból dohánylevelek nőttek zsebünkben. Gabi beletanult a falépítésbe, gipszkartonszerelés és glettelés, sheet-rock és spackling, én a piros zúzmara alól is összeszimatoztam merre van munka. Lengyelek, románok, olaszok, arabok robotoltak velünk mint a citrom, pengettük a csekkeket nekik, elég volt egyetlen gumicsekk az építetőkötől és máris úsztunk a négyezres, ötezres mínuszokban. Kibéreltünk egy házat, kihozattuk Gabi feleségét, kisgyerekeit és tönkrevágtuk a gumicsekket. Tóparti házba költöztünk, körberaktuk motorcsónakkal, vitorlással, sárga windsurf-el, zöld windsurf-el és megint szétnyomódtunk, mint a szilva. Megvettük a tóparti házat, garzonokat működtettünk melyekben egyetemista ösztöndíjasaink éltek és egy szívárványos reggelen megint megérkezett a mindenünket megzaboló zöld rothadás. Az Eckert Bútorgyár fölött hatvan láb magasan ívelő alumíniumcsöveken ekkor megjelent villogó szemű cimborám és védőháló nélkül ezüstszínűre mázolta őket miközben az utcásorok és gyárudvarok zsebkendővé zsugorodtak alatta. Aztán hol Svédországban, hol Ausztráliában, hol Becsuánföldön, hol Bolíviában, hol Egyiptomban, hol Óceániában bukkant elő...

3.

Sal Rewall, Mike Manzoni, Jessica Moriarty és a többiek tudtak valamit. Nem lehetett semmiben mellébeszélni nekik. Tudták, hogy a hivatalok, a hatóságok komolytalan intézmények. Tudták, hogy a képviselőházak és a kormányok is komolytalan intézmények. Tudták, hogy az Egyesült Nemzetek, az Élelmezési Világszervezet, a Nemzetközi Valutaalap, a Világbank is komolytalan intézmények. Tudták, hogy Jézus Krisztus is komolytalan volt, amikor a megváltásunkra olyan szenvedéseket ajánlott, amelyek messze elmaradnak a százezernyi rákos és sárgalázás irtózatos gyötrelmei mögött.

Azt is tudták, hogy nyavíkolós, pici étellel semmire sem jutsz. Tudták, hogy holtbiztosan tüdőrákban, bélrákban, szívinfarktusból vagy májgyulladásból pusztulsz el, semmi értelme az egész életedet végigóvatoskodni a megelőzésükre. Tudták, hogy a királykobra, a vipera első válasza az emberszagra a menekülés és saját magától sohasem sem ugrik majd neked. Tudták, hogy az Északi Sarkon korántsem fagysz meg és a sivatagban sem pusztulsz szomjan okvetlenül. Tudták, hogyha kocsonyává mázolódsz szét az aszfalton, még akkor sem esett meg veled semmi értelmes. Tudták, hogy tragédiák nincsenek. Hogy bármekkora szeretettel gondoskodsz is a gyermekeidről, nélküled akár még életképebbé nőhetnek mint veled...

És tudtak még valamit... Tudták, hogy többé kontinenshatárok sincsenek. Tudták, hogy a Teljes Földet be lehet lakni, hogy fiatalok tízezrei laknak az Egész Glóbuszon ma már, országhatárok nélkül, évtizedeken át. Tudták, hogy léteznek közöttük, kik a földgömb körülzárdulásának néhány napos mámoráért robotolnak, utaznak, robotolnak megint. Tudták, hogy továbbléphetsz, hogy a Balti tenger keserű vizét, az izraeli sivatag narancssárga porát, a johannesburgi éjszaka sűrű esőjét ugyanazon a napon is végigpergetheted magadon. Tudták, hogy több távoli területről hirtelen egymásutánban szerezni ismereteket egyáltalán nem marhaság, hogy vannak olyan összefüggések amelyek egyedül ekkor rajzolódnak elő, hogy vannak olyan jelenségek melyeket más módon nem vesz észre a szem.

Közben tudták a Föld túlnépesedésének félszázadra előre számítható adatait is. Hogy a tengerek és szárazföldek nyersanyagaiból nagyjából mi, meddig elegendő. Hogy a napenergiás úrvárosok műszaki rajzai az utolsó parányi elemig elkészültek már az amerikai mérnökvárosokban. Hogy a Holdraszállási Programnál háromszor kerülnek többre ezek csupán és nemsokára ott úsznak majd az egeinken... Bolygónk kicsi lett. Bolygónkat hamarosan elhagyjuk.

4.

Az egyik repülőjegyen Los Angeles - Rarotonga - Auckland - Sidney - Auckland - Los Angeles - Miami - La Paz - Buenos Aires - Santa Cruz de la Sierra - Miami - London - Hamburg útvonal áll. Már Új-Zélandon fennakad a vámosok szeme rajta. Bejön a képbe az Interpol és kábítószer kereskedőket kíván felfedezni bennünk. Hozzuk a hasist, a kokaint Óceániába és Ausztráliába, a felszedett dollárból füveket kerítünk a fűtermelő dél-amerikai államokban és visszük az amerikai majd európai városokba, sattara, sattara, sattara, semmi jobb ötletük nincs rá minek cikázgatnak országról országra ezek a csávók. Kókuszillatú fantasztikumokat művelt ez a világhatalmú apparátus egész úton. Vegyük sorra. Jean, a Déli Sarkon vannak apácák? Nincsenek, uram. Teringettét, akkor minden nap egy pingvint cseszek meg. Nulladik pingvin. Közel a Déli Sarkhoz, Aucklandon, az Interpol még a cipőinket is átvizsgálja, viszont az egyik válltáskát elfelejti megnézni. Első pingvin. Ausztráliába bemenet darabokra szednek, induláskor ránk se néznek. Második pingvin. Fordul ám vissza a gép negyvenöt perc utazás után a reptérre, szól a speaker, valaki megbetegedett, megérkezünk, négy rendőr máris jön a gépre. Mr. Dími, Mr. Dími, Mr. Barosz, levisznek, a bőrünk és bordáink közt is dollármilliókat szimatolnak, a gépen viszont még az üléshez támasztó is érintetlen maradnak. Harmadik pingvin. Új-Zélandon Interpol flepnis gentleman sétál mellénk, irodájába visz, jegyzeteli az utazásunkat, összebarátkozunk, összeteteázunk, eltűnődik az útvonalunk országain, jóindulatában elárulja, merre macerálnak majd és merre nem. Negyedik pingvin. Los Angelesben terpeszállásban támaszkodunk két kézzel a falnak, a farmeren keresztül bokákat, lábszárait, heréket, hímvesszőt, köldököt, mindent végigtapogatnak, a ruhatárba rakott nagycsomagokat viszont elfelejtik előhozatni. Ötödik pingvin. Miami légikikötőjében, a beléptető tisztviselők üveg-fülkéinek sorain végigszikrázik a piros riasztófény ahogy a nevem a computer monitorára ütök, megcsörrennek a riasztócsengők is. Gabi egy fáradt tisztviselőtől ezalatt a másik soron rutinpecsétéhez jut, átsétál az előcsarnokba, onnan rimánkodja vissza speaker-eken a reptéri rendőrség. Hatodik pingvin.

5.

A Harlem belseje tényleg félelmetes - ha kíváncsiskodni, leskelődni akarsz a szétzúzódt emberi sorsok nyomorúságára. Ha a képeden bőr van rendszámos autóban, megmosakodva érkezni oda. Akkor tényleg körbevillannak a betört ablakok, eltüzelt ajtók mögött a szemek és pillanatok alatt nyolcan is megjelennek. Egyszerre leszel nyomorúságot okozó idegen és enivalóra, szeszre, narkóra cserélhető zsákmány, csak győzzél gázt adni és elpucolni. Lerongyosodva, leborostásodva, lebüdösödve viszont akár egész nap mászkálhatsz az elszenesedett épületek, a szétbelezett, rozsdás roncsautók, a zöldeskéken égő szemét mellett melegedő emberek csatornaszaggal átitatott utcáin... Afrikában Johannesburg hírhedt Hillbrow-ja is félelmetes - ha fontosnak gondolod magad és inkább másfelé mászkálsz a városban. Mert ha bemegy, ki fog derülni, hogy hiába halod a lövéseket a főutcákon, a fegyveres feketéknek te a világon semmit sem számítasz, egymással van intéznivalójuk. Kiderül, hogy a hotelban, hol teelötted fehérek talán még soha nem szálltak meg, neked vadonatúj szappant és minőségi gyolcstörölközőket szereznek. Hogy rántottából nagyobb adagokat adnak eléd a reggelinél. Ha lebottladozol a lakásokból a folyosópadióra kirakott kajamaradékos tányérok, kenyérdarabok között az utcára, ott egyszer csak melléd sétál majd a szálloda egyik embere, udvariasan elkísér a sarki üzletbe vásárolni és óvatos szemekkel vigyázza a mellékutcákat az ajtóból amíg odabenn matatsz... Spring Valley kénköves fekete gettójában is csak addig remeghetsz a réműlettől a váratlanul eléd álló öt néger miatt, amíg át nem villan rajtad, nem az életedre és pénzedre van szükségük - a segítségedet akarják. Droggal kereskednek, körbefogták a gettót a rendőrautók, őket ismerik, őrájuk utaznak, rejtse el a csomagocskákat az autódban vagy vidd el innét. És bizony békében fognak hagyni ha kimondod, be vagyok szarva ettől srácok, nem csinálom.

6.

Japán fővárosában felhőkarcolók tömbjei lendülnek fel az egekre. Tajvan központjában is felhőkarcolók tömbjei lendülnek fel az egekre. Hongkong belterületén is felhőkarcolók tömbjei lendülnek fel az egekre. Bangkokban is felhőkarcolók tömbjei lendülnek fel az egekre. Singapore központjában is felhőkarcolók tömbjei lendülnek fel az egekre. Sidney-ben is felhőkarcolók tömbjei lendülnek fel az egekre. Aucklandon is felhőkarcolók tömbjei lendülnek fel az egekre... De hiszen ez egy tengely! Északtól délig folyamatosan végighúzódik a glóbuszon! Tokióban tél van még, a másik végponton már nyár... Csillagóák, tükrövegekkel a felhőket, az eget visszaverőek, múmárvánnyal síma szélűek ezek az épületek. Csillámlóan tiszták, villognak, ragyognak. Hogy lehet, hogy nem piszkolódtak össze a szörnyű nagyvárosi szmog és por nyomán? Menjünk csak közelebb... De hiszen ezek vadonat újak! De hiszen ezeket most építették, nézzük csak, itt is, itt is, ott is, mindenütt... Milyen hatalmas, helyenként hűsz szintes parkolók vannak! Hány tízezer és tízezer ember érkezik ide reggelente és munkálkodhat itt egész nap! Dehát mért nem áll a parkolóknak egyetlen árva autó sem? És borús délutánokon miért nem égne az épületekben a villanyok? Menjünk csak még közelebb... De hiszen a felhőkarcolók tömbjei üresek! Tökéletesen üresek. Igen, itt is, itt is, itt is, ott is, ott is... Miféle kékeslila fantasztikum ez? Mi ez a titokzatos felhőkarcolótömeg? Legalább bérbe miért nem adják oda a városoknak vagy a vállalkozóknak? Kire vagy mire vár ez a rettenetes méretű, múmárvány, művirág, műüveg, műszoba, múmosdó paradicsom?... A Varangyos Világtőke igyekszik erre. Már csomagolásban van. Fogyóban a lehetőségei Amerikában, nemsokára elhagyja majd az ottani partokat. Lehet, hogy három, lehet hogy tíz év múlva ér ide. Kellemes tutajozást Varangyos Világtőke! Mikor megérkeztél, jusson eszedbe Tokiótól Aucklandig egyetlen mozdulattal megcsettinteni az áramkapcsolót, megrakni az égigérő épületeidet cherry arcszeszes és narancs arcszeszes üzletemberekkel és napi egy rizsszemről napi negyed rizsszemre cserélni az ázsiai munkabérét.

7.

Manhattan. Reményből, képzelődésből ideözönlött százezrek az utcákon. Csábító lehetőségeket, fölizgató karriereket kínáló hirdetések. Félrevezethető, kizsigerelhető munkaerő után szimatolnak persze...

Szédítő, földgömböt behálózó a kínálat utazásra is. Bolíviai karnevál, káprázatos fényár, tüzes táncok, spanyol és indián mámor... Karnevál az éhhalál szélén. Nézzük csak meg.

La Paz külső területén közel hatezer méter magasan van a repülőtér. Mellette az Andok közel hétezer hegycsúcsainak egyike, szikrázó cukorsüvegnek álcázva magát. A többi toronyhegy kopár, a hó birodalmának kellene lennie ennek a magassági szintnek, azonban az egyenlítő is erre van. Ahogy leszállsz, a lábad alatt moco-rog, remeg az altalaj. Éles szilánkok szúrnak az agyadba, égnek az izületeid. Kemény hányinger kerülget és nyeled, nyeled a nyálat. A magaslat miatt van mindez, napok alatt sem csillapul.

A főváros hatalmas, kráteres tölcsérben terül el. Peremén hegyóriások, aztán síkvidékek szárazsággal, csenevész növények megmaradásáért szenvednek az emberek. Ahogy haladunk lejjebb és lejjebb, a nyomorúságos vityillók mellett egyre sűrűbben és sűrűbben jelennek meg vörösvályogos, vöröstéglás, vakolatlan, egyszobás apróépületek, elsősorban ezekből áll a város. A tölcsér fenekének közelében több szobás házakat, villanyt is észrevenni már. Leglejjebb van aztán a város magva, néhány széles, spanyolos utca, szállodák, erre élnek a gazdagok, itt vannak a minisztériumok...

Az utcákon pár métert gyalogolni sem egyszerű, százezrek nyüzsögnek ugyanis megállás nélkül. A kistermetű emberek vörösre égett, izzadt, maszatos arcán a szem rettenetes. Düllednek, feszülnek a vörös véredek a szemeken végigvonódó sárgás váladékon át. A főváros szembajos. A levegő bűzös, csatornázás alig, az emberek az utcákon vizelnek, ürítenek, asszonyok gucorognak, csorog alóluk a pisi a macskakövekre. A folyók és patakok partján végestelen végig emberi ürülékek és rengeteg eldobált papíros... Az Andok tífusztól, kolerától, pusztító éhínségektől végigtizedelt városaiból mégis ezrek és ezrek vándorolnak ide. La Paz főváros, külföldiek látják, a bolíviai kormány konfekció-ruhához, focihoz, sörhöz, védőoltáshoz juttatja itt az embereket. Sárgaláz nincs, csak szemfertőzés. Szigorú börtönökkel, minden utcasarkon ott cirkáló, munkásruhára emlékeztető öltözetű rendőrökkel regulázzák az ideözönlő és elmenni nem akaró emberáradatot.... Megkezdődik a karnevál. Rendkívül fegyelmezett, katonailag tervezett, szigorú és nagyon unalmas. Tízezrek és tízezrek vonulnak föl, láthatóan az erre a célra évről évre megőrzött, színes selyemöltözetekben, amelyek a gyarmatosító spanyolok egykori ruhaszabásait utánozzák. Hatalmas tambúrzekekarok pumpálják a ritmust, rendre ugyanazt a nyolc ütemet játsszák. Már másfél órája megy ez a zene. Nem történik semmi más, újabb és újabb csoportok jönnek, újabb és újabb színes selyemruhákban masírozva ugyanarra a nyolcütemű rézfúvós csattogásra. Behúzódnak egy étterembe. A televízió képernyőjén ugyanez megy. Bemegyünk egy szállodába. A folyosókat is a rezes csattogás rengeti...

Lentről, a tölcsér közepéről, a körben és körben egymásra zsúfolódó apróépületek miatt ókori amfiteátrumokra emlékeztet a város. Kolosszeum külsejű. Csatornázatlan volt az ókor is, ugyanilyen szarral és szennyel elárasztott városokból szárnyaltak a magasba a görög és római gondolatvilág, az örökké mediterráneum égi eszméi. Késő éjszakára érteni vélem ezt. A borzalmas bűz érzete egyszerűen elmúlik akkorra. A fertőzött levegő érzete is elmúlik akkorra. A minden mindenütt csupa ragacs érzete is elmúlik akkorra. Azon kapom magam, jóízűen szürcsölöm a sárgásbarna színezetű vizet a vízcsapból.

8.

Egy kutya leült. Washigtonban telepedett le a betonra, épp a mi öreg autónk előtt. President Bush a Haditengerészeti Kórházba igyekezett éppen a szokásos orvosi vizsgálatra, ennek az épületnek a szomszédságában parkoltunk mi is, gyanútlanul. A kutya szíját rendőrkező szorította, a nemes állat robbanóanyagok szimatolására volt idomítva. A mi szerény járművünket néhányszor izgatottan végigszaglásztta aztán irgalmat nem ismerően elételepedett. A rendőrkező megsimogatta, aztán végigriadóztatta a várost. Autószirénák szólaltak meg, rendőrosztagok száguldottak az épület irányába. Uraim, kérem, folyik a fagyálló folyadékunk, idomítsák már normálisan az állataikat, ezt érzi a szerencsétlen. Engedjék felnyitni a motorházat, megmutatjuk a zöldes-kék cseppeket. Nem, a kocsihoz senki nem mehet, papírokat, igazolványokat, álljanak ide, álljanak oda, álljanak amoda. A környező követségi hivatalokat kiüritik. A környező lakásokat is kiüritik. Az emberek izgatottan ömlenek az utcára. Washington D.C. belterülete pánikban, tévétársaságok, újságírók érkeznek. A bombaellenőrző kocsi félóra múltán jön csak. Kontrollcsövekkel kezükben, félve lépdelnek a kocsihoz. Intenek, hogy rendben.

Csakugyan a fagyálló volt. A tömeg a kiállott izgalomtól nehezen széled. A tévések és újságírók is nehezen szélednek. A rendőrök is nehezen szélednek. Mi történt? Egy kutya leült.

9.

Ősz húrja zsong, jajong, búsong... Pengenek bonganak lefelé a falevelek a fákról a távoli Aucklandon, ősz van. Komorak, dúsak, teltek, mások mint nálunk. Donganak, zsonganak, nem zizzenek, mint otthon. A faágak hosszúkás húrjain itt valóban muzsikál a szél. Nem tömör köd, hanem sós ízű óceáni pára itatja át az őszi zeneszót. Maga a város is egy ódon, csöndes, szomorú mosoly. Öreg textilgyárakkal, fáradt kikötőkkel, rozsdás mozdonymúzeumokkal. Középen testes felhőkarcolókkal, amelyek üresek. Akárkikkel beszélgetsz, festetlen, kölnizetlen, teázgató hölgyekkel, bajuszkötős bankárokkal, ballonkabátos, nyakkendő egyetemistákkal, mindenünnen előcseng, nem jó a messzi zélandi szigeteken élni. Nem a kényelmes, olcsó, álmos ausztrál városokba való vágyakozás a jellemző azonban. Nem is az észvesztő sikereket ígérő, szédült mámorokban égő amerikai metropolisz a vonzó. A távoli, a lebetegedett Európa kellene, hiába tikk-takkolt fölötte el a világ órája... Egyre kevésbé az új-zélandiaké egyébként már a szigetország. Hongkong, Tajvan, Singapore világa mint a zöldár vonul végig a városokon. A dugulásig telitömött távolkeleti boltokból kiömlenek a járdákra, sőt az úttestre is a mandarincsicsás árucikkek. Egzotikus fűszerszaggal teli a levegő, kínai, japán, indonéz, maláji éttermek ropogós ételeinek illatai, extrém csodakenőcsők aromás szagai szállonganak. Színes bazárokká alakulnak át az öreg zélandi városok... Az Aucklandról Angliába szálló repülőgépen ünnepélyesség, új öltönyök, újdonság új nyakkendők, új szoknyák, új retikülök, újonnan bedauerolt hölgy-frizurák. Új-Zéland Európába készül. A hölgyeken a legfinomabb londoni kölnik, párizsi illatszerek aromája. Pompás, friss pipadohányok narancsillata száll. Áradó tisztaság, bársonyos kényelem mindenütt... Az idefelé jövő járat nem ilyen, ódonabb, régiesebb, a csöndes zélandi életre várakozó. Ez is megváltozik. A hatodik repülési órában a nők még megigazítják a szemfestéket, pótolják az arckrémeket, az urak arcbőre csupán gyengén szőrösödik, az izzadtság szag is enyhe. Koszolódnak, de használható még a wécé, nincsen sok szétdobált cipő, összegyűrt újság, papírgalacsin. A tizenkettedik repülési órában már megfolynak a szemfestékek az álmos, elfáradt szemeken, masszatosodik az arc, az urak szőrösödnek. Dugul, bűdösödik a wécé, a sétáló-sávon már nehéz végigmenni a szétdobált cipőktől, plédektől, papírpoharaktól, szeméttől. Átható lesz a lábszag. A tizenharmadik repülési órában a kialvatlan, a fotelkarfák között dühösen feszengő, összekoszolódott emberek már gyürnek, cibálnak mindent. Többen kiabálnak. Tetőfokára hág a lábszag, a wécépadlón áll a pisi, szaros papírok mindenütt. A légkondicionálást tévedésből kikapcsolják, kibíráhatatlan a hőség. Mindenkiből lepusztult, bűzlő bányarém lesz. Európa felé immár emberroncsokkal száguld a gép.

10.

Semmi kedvem lefeküdni esténként. Kilépek az ajtón, minden szellőzik, suhan, mozog, él. Benn is minden mozgalmas, élő... Jó lenne fokozni ezt az érzést. A természet tavaszi tobzódásában. Kék lagúnákban. Óceániai Paradicsomokban. Ha Paradicsomok egyáltalán. Lehet lila kókuszreszelék is a róluk szóló rizsa...

Kibíráhatatlan téli hőségben, egy trópusi szigeten járunk, az egyenlítőtől nem messze. A levegő fullasztó, teli van sűrű, édes szaggal, a gyomor úszik a szirupos undorban, olyan a sziget mintha egy megromlott sárgadinnye, papaya vagy mangó mélyén járkálnál. Édes aromájú az inged, a papucsod, a cigarettád is. A bennszülöttek lágyan lötyögő hasa lötytyedt trópusi gyümölcs, arcukon, vállaikon, ujjajukon zselatinszerű, zsíros, szirupos máz az izzadtság. Pálmaágból, dús levelekből is édes nedvesség szivárog elő... Tizenöt kilométer kerületű a sziget. Körbejárjuk. Közepén dzsungeltől körülkarolva karcsú hegycsúcs mered a színpadi színekben pompázó egekre. Nekilátunk megmászni a zöldszövedéken át. Áldzsungel vagy dzsungel vajon ez? Áldzsungel, teljesen veszélytelen. Nagyzenekara van inkább, századfordulós impresszionista zeneműveket ad elő. Papagáj, kakadu, kanári, kolibri, százezernyi apró rovar zim-zümjére írt variációkat, improvizációkat, pillanatnyi szünet nélkül, reggelig. A csúcsig nem jutunk el. A déli

félgömbön, tél idején járkálunk, a növényensűrűségben öt után már csontsötét van. Mi természetesen negyed ötkor indultunk el az északi időérzés révén és most itt ülünk a csurompára melódiasötétben. Megpróbálunk elindulni valamerre a ragacsos növényezővényben, összeszedem minden erőmet, négy métert sikerül is előrejutni. Aztán tizet, tizennégyet. Gabi bírná még. Megpróbáljuk túlkiabálni a kakaduzenekart, ki merre van éppen... Ott kellett éjszakázni. Az áldzsungel átfagy éjszakára, jéghideg eső veri végig, nem volt más választás, mint malac vájtam magamat a cuppogós, nyálas, melegsaras alsótalajba... Kókuszligetek következtek rögtön reggel a csontdermesztő zöld pokol peremén, egészen az óceánig vezettek. A kókuszpálma harminc méter magasságúra is megnő. Fölül banánszín bevonatú, dús, leves héj fogja körül a kókuszdiót, ez szárad aztán szét sötétbarnává, szálassá. A banánszínű héj késéleket képez azonban a széleken. Sssssz, ssssz, éles metszéssel zúg alá néhány pengeélű csomag a szél nyomán máris, ssssz, sssssz, ssssssz, jönnek egymás után... Igen. A forró trópuson halálra lehet fagyni. A tüneményes kókuszligetekben lekaszabolódn. A tükörtiszta levegőben fejfájósan fulladozni a pacsuliédes szag nyomán. Lila kókuszreszelékről van szó.

Rövid földrajzi kiselőadás. Rarotongának hívják a szigetet. A Cook-szigetek része, ami önálló állam. Minisztériumai vannak, néhány apró gerendaépület, ezen a szigeten szétszórv. Uralkodónője II. Erzsébet, a háromszögletű pénzerméken mindenütt ott az arca.

11.

Földgömb Királykisasszony palotájának a díszesen kivilágított főbejáratokon túl hátsó kapui, mellékajtói, oldalajtói is vannak... Ananászbombont a piramisoknak, gondoltuk, és a sziklás, egyiptomi sivatagba egy mellékajtón érkeztünk inkább. A Vörös Tenger partvidékét jártuk ahol naponta végighalad egy öreg autóbusz. A kosztól kilátni az ablakain nehéz. A hamutartókban, az üléseken, a padlón rengeteg öreg cigarettacsikk. Előjön egy Nueba nevű városka. Kóborló tevék a kisméretű házak között. A tengernél kopott bazár, kopott hotel, düledező kemping, rozsdás szögesdrót és rozsdás szögesdrót, vendégsereg sehol. Wécére készülsz, a tógás tulajdonos hozza a gyertyát, mert áramkimaradás van. A kávézóban a fal helyén lebüdösödött, koszos létől cuppogó perzsaszőnyegek, a mennyezeten át csorog a nikotinszagú eső a cuppanóféldre rakott ülőpárnákra. Az egy szem pincér egy ragacsos és szőrös vízipipát szőrösögtet.

Okoskodjunk kicsit. Hagyományokat többféleképpen lehet őrizni. Lehet dédapáról nagyapára magától értetődően átörökíteni. Lehet tudatosan az elavult elemektől megtisztítani. Lehet továbbfejleszteni tisztességes célokért. Lehet kibelezni, népi csicsát és csöcsörcöcsögöket csinálni a révükön... Am hogy lustaságból hogyan lehet hagyományt őrizni, azt eddig még csak itt sikerült észrevennünk.

Az Ezeregyéjszaka kiüregedett kellékeit hordozó falu különben félelmes hangulatú. A borzalmas törökülások lényege a zsákmányszerzés volt. A rettenetes mór pusztításoké is a zsákmányszerzés volt. És bizony ugyanez az ösztön mocorog még mindig itt az emberek mindennapi viselkedésében. Látható, hogy semmi elvehető nincs nálunk, autó és csomag nélkül, pólóban és vászonfarmerben mászkálunk csupán - és mégis. Látható, hogy mi sem vihetünk el innen semmit, minden irányban sivatag és óceán övez - és mégis... Sötétedik, mecset mellett senki. Visszanézel, ott egy cigarettaparaszas, stukkeres ember. Megint visszanézel, mecset mellett senki. Nagyméretű, holdfényes fal, üres. Visszanézel, a középpontjában ott egy rongyos, stukkeres ember. Pillanattal később hátranézel, holdfényes fal, üres. Három tógás figura lép ki a tömörsötétből, hirtelen fognak körbe, háromnapos tevetúrát kínálnak, látva hogy nincs pénzed máris elillannak, nem is sejteni merre. Mint a felborzolt szőrű macska, olyanok az emberek amikor észreveszenek. Az arcokon mindig nyájas, sejtelmes mosoly olvad, a tóga alatt mindig nesz, zörej, izgatott mocorgás. Odvas fogaknál, almát majszolva, egyik kéz, jobb oldalzsebnél, tör közelében, másik kéz. Épület előtt, széles mosollyal, egyik úr, épület mögött, stukkerrel lapulva, másik úr. Ablakra nézel, ott az arc, visszanézel, nincs az arc, újra visszanézel, ott az arc, szemközti ablaknál nincsen arc, visszanézel, ott az arc... Uraim, köszönjük szépen a játékot. Őszintén kinyilváníthatjuk, hogy Csikicsuki, Tikitaki, Pikkpakk és a többi társasjáték leadhatja a szerelést a műsoruk mellett. De hát ki láthatja majd ezt az évszázadokkal ezelőtti időből itt maradt programot? Néhány sátoros gyereket nem számítva senki sem jár erre.

12.

Földgömb Királykisasszony palotájának homályos hátsó kamrái, becsukott kapujú hátsó udvarai, hátsó zugai is vannak... Zimbabwe, Boputatswana, Becsuánföld hétköznapjaiba beleszagolni fehér bőrszínnel nem egyszerű. Rögtön a fehér telepeseiktől kikényszerített hódolat, tisztelet, tartózkodás övez, akármerre mész. Több nap is elmúlik mire rájövünk mi is a megoldás. A Fekete Taxi... Tulajdonképpen tíz férőhelyes, ragacsos mikrobusz ez, öt pótüléssel. Csordulásig teli lesz tizenöt izzadó emberrel, negyven csomaggal, addig el sem indul a célváros irányába, amíg az utasszám nincs meg. Kizárólag feketék használják közlekedésre, fehér úr ebbe nem ül. Körülötte húszas fekete csoportok, családok kuporognak a porban, csupa csontsovány, égő szemű, parányi arc. Ám senki sem szomorú. Élénkek, kíváncsiak inkább. Nyolc fizetőképes utas már megvan amikor odaérünk, négy óra múlik még el mire mindenki összejön. A kocsiban fekete anyák szoptatnak, csorog az anyatej és a nyál a mellükön. A szomszéd üléseken romlott szagú sertéssültet esznek mocskos papírokról, megfeketedett ujjakkal. Donganak, kavarognak a legyek. Összeszedjük a bátorságunkat és beszállunk. Megállapíthatatlan, ki van nagyobb zavarban, ők vagy mi. Az élet azonnal megoldja a problémát, valamennyi csomagnak muszáj ráférnie a járműre, adogatják őket egymás ölébe az emberek, néhány csomagot mi is elkérünk és ölbe veszünk.

Száguld a Fekete Taxi... Csikorog, tép Zimbabweból Pretoria felé. Dél Keresztjére föltekintő, kormos fényű fekete falvakba érkezünk vele. Itt a feketéslila alkonyatban a zellerszagú sárgunyhó mellett gondtalanul énekelnek nyomorúságra, szegénységre ügyet sem vető emberek. Az átmelegedett, puha porban százasaival szaladoznak a pucér gyerekek. Száguld a Fekete Taxi. Metropoliszok fekete kerületeibe érkezünk vele. Itt a kanárisárga, káposztazöld, krumplibarna falú lakások harsány derűvel teliek, kinn a tereken a fellüktető zenére elnyíló szájjal, négyesével ötösével riszálják magukat az emberek. Itt a feketéssárga konyhákból vacsorafőzés után a megmaradt zöltséget az utcára viszik az asszonyok és nagy ricsajjal, vidáman árusítják őket a járdaperemeken. Száguld a Fekete Taxi, fekete telepek közepébe érkezünk vele. Itt hangyatermesztű küzdelem tanúi lehetünk. Hogyan lehet hét feketeroszdás bádogajtót talicskára tornyozva tolni. Hogyan lehet három kecskéből, kilenc lesárgult krumplipalántából kisgyerekeket táplálni. Hogyan lehet három bőrönd kásásodó kristálycukorral kereskedve megélni... Száguld a Fekete Taxi... Kóstolgatjuk a tehénfarokból kisütött kaját, a strucchús enyhén édes, zöltségekkel elárasztott ízét. Kóstolgatjuk a teljes testet felfrissítő, lilásnarancs, kékesbarna, banánrózsaszín italokat. Kóstolgatjuk a fő táplálékot, a bárhonnan bármikor előlűktető, falukon, telepeken, fekete városnegyedeken egyaránt végigívelő, szédítően színes és eleven zenét... Száguld a Fekete Taxi... A feketék boldogok, ha félőrültként téphetnek. Délutánonként komor fekete fellegekből lezúduló özönvizeken sóprúnk át. Süvít a vihar, süvít a sztereóból a szintetizátorzene és immár a mi pórusainkon is átömlik a minden egyes arcon, szemén és szájon ott ragyogó, óriási, szédítő érzés...

Ami nem almareszelék. Nem kókuszkarámmal töltött citromos pomponett. Nem más ez, mint az örökké álismereteket szerezzető, örökké álvagyonokat gyarapíttató, örökké áldicsőségeket gyűjtögető porszemnyi ember egyedül jogos alapérzése: a nincstelenség mámore.

13.

Akármerre barangolsz Európában, bármelyik lakásba lépsz, bárkivel beszélgetsz tartósabban, bárkinek a hosszabb beszélgetését hallgatod, lappang a levegőben valami. Ami a kontinens legfőbb, legvalóságosabb valósága ma is. Az, hogy kevéssel ezelőtt megöltünk millió és millió zsidót, cigányt... Ki ölte meg őket? Ha belegondolok, voltaképpen én öltem meg őket. Ha belegondolsz, tulajdonképpen te ölted meg őket. Akkor, abban a pillanatban, amikor az első rasszista színezetű mondatot szó nélkül hagytuk a környezetünkben. Tökéletesen lényegtelen, hogy megszülettünk-e már az emberirtások idején

vagy sem... Zsidóhibáztató és zsidójellemző mondatok végighallgatása helyett menj el az izraeli városokba és nézd meg mi van ott. Lépjél be közel hatvanéves kibucok területére ahol mindenki, zsidó, nem zsidó, élete utolsó napjáig végez munkát és az együttes javából csupán szüksége szerint merít. Nézz körbe a buszpályaudvaron bombariadó idején, miképpen áll száz és száz ember, zsidó, nem zsidó, szótlanul és nyugodtan a rendőrvonal előtt ötven percen át. Lényegtelen, hogy ki mit magyaráz. Ez testvériség és egyenlőség. Vagy vegyél egy autóbusszjegyet és utazz végig az ország sivatagain. Sziklahegyeken kialakított ligeteket, termőre fordított és termőre forduló földeket látsz majd mindenfelé. Nyolc órán át utazol az eilati öböl pereméig és nincs ezalatt egy négyzetméternyi rész sem, amin ne volna ott az ember érintésének a nyoma. Lényegtelen, hogy ki mit magyaráz. Ez munka. Kértek, hogy sokoldalúan, aprólékosan, árnyaltan meséljem el mindezt. Nem lehet, a történetek után egyedül a szegény jogos, nem az árnyalás... Dolgozni kell beállni, ha az ember valamit aprólékosan és alaposan ismerni akar. Korán kelni, hajtani a többiekkel, küzdeni ételért, ruháért, előrejutásért. Dolgozz Izraelben, dolgozz európai, amerikai, ausztrál emberközösségekben. Mindenre rájössz.

14.

Amikor a tizennegyedik órája repülsz és ötödik éjszakája szinte semmit sem aludtál előtte, szeszekkel áztasd el magadat, mint az éti csiga. Szemed lekattan, két füledbe tömd bele a dugóswalkmant és tapogass, szagolj, ízlelj, semmi más. Csámborogjál ki az ülésorokat elválasztó sétálósávra és ott is csak érinteni, szagolni, ízlelni próbálj. Míg a halántékodban dobol a Beatles koporsódig felejthetetlen, gyémántot és sarat vegyítő zenéje és amíg visszaülsz, világossá válik merre jártál. A Club Class-on finomra füstölt, harmatgyenge sonkák illatát érezted, melyeket vastagon megöntöttek virágillatú mézzel. Édeskés sültcsirkék aromáját néha, amelyek a szupermarketek szegfűszegszagú aprókolbászait villantották eléd. Oroszlánsörény formájú hajzuhatagokat tapintottál. fahéjillatú, kókuszillatú hajmosókkal, karamellillatú, kakaóillatú hajlakkokkal. Ezek amerikaiak voltak. Citromszagú légkondicionálás levegőjében később, az első osztályon, puhán omló gyapjúöltönyöket, gyolcsblúzokat, gyenge csipkéket is összetapogattál. Fölkattan a szemed, csakugyan rakottsoknyás, csipkegalléros, óranyékszereket viselő nők, gyapjúöltönyös, csokornyakkendős urak ülnek arra.lgen,a zélandi gépen vagyunk. Innen a fahordószagú, pinceszagú, régies italok is, amelyekről végre rendesen eláztál, melyekre emlékeztetőt gyerekkorodban ivott az apád. Különös, hogy korántsem karcosítják vagy irritálják a szájüreget, inkább elzsongítják. De hogy kerültek ide ódon szappanok? Tisztaságszaguk van csupán, illat vagy aroma semmi. Aprómintás, derékban karcsú, dúsan ráncozott szoknyájú zélandi stewardess-ek mászkálnak erre. Sárga lapos, múlt századi angol albumokból érkeztek ide.Hangos, kedveske, kicsit vidékies angolsággal mozog a nedves ajkuk. Aludni kellene, de a mocskos, a szent, a százezerarcú élet már megint nem engedi. Tántorogj hát ki a helyedről és tapogass, tapogass, szagolj megint...

15.

A kontinensek közötti légijáratokon, a légitársaságot bemutató füzetekben, a földgömből készített felvételek is rendre ott szerepelnek. Micsoda parányi semmiséggé válik a glóbusz, amikor a világűr messzi pontjairól nézzük. Összeszűkült felületén fehér fellegek domborodnak, alattuk sárgásbarnás, sárgásvöröses színek. Kicsi karfiolféle. Pici krumplicsupán. Pici paradicsom.